

L'ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÒMICA Y BIBLIOGRÀFICA.

BREUS OBSERVACIONS JURÍDICAS

SOBRE LA ORGANISACIÓ DE LA FAMILIA CATALANA.

(Continuació)

¡Sàbia y filosòfica costum que va perpetuant la familia ab lligaments tan forts, que lluny de debilitarla ni menys de sonar may per ella l' hora de la dissolució, l' arrela cada dia mes y mes, donant aixís major vida y major forsa á la societat! Y es que 'ls nostres avis y avuy encara tambe llurs descendents, no veuen en la herencia que va transmetentse de pares á fills la material possessió de fincas y crèdit, sino quelcom mes enlayrat y espiritual com son los recorts, las tradicions y 'ls fets insignes y gloriosos de llurs progenitors, que tenen en mes estima y mes valua que 'ls bens corporals. Per aixó lo pare català, estimant en son just valor aquesta herencia espiritual que á ell religiosament li fou confiada, ne deixa depositari d' ella á un tant sols dels seus fills, al que de tots creu mes digne y apte pera conservar tant sagrat depòsit evitant al mateix temps, que en lo precis moment de finir, son estimat patrimoni, montat á costa de suors y afany, sens pietat sia fet trosos y repartit al atsar com la túnica de Cristo.

II.

Dos heretaments en favor dels fills esdevenidors solen contenir las capitulacions matrimoniales que se otorgan en nostras comarcas, heretaments que en lo foro son coneguts ab los nòms de *prelatiu* lo un y de *preventiu* lo altre.

(1) Véigis lo núm.º 285.

Te per objecte aquell que 'ls fills del primer matrimoni sian preferits en la successió als que pугan sobrevenir de matrimonis posteriors, fills per fills y fillas per fillas; pacte que no tots los juristes están conformes respecte la extensió y conseqüèncias que en sí porta, puix mentres los uns intentan veure en ell que de cap manera pot heretar un fill de segon matrimoni haventhi del primer, altres suposan (y creyem que aquesta es la verdadera y genuina escola catalana) que, no obstan dit pacte, poden heretar juntament, si aixís es la voluntat del pare, los fills de diferents matrimonis, ab tal que los dels posteriors no sigan preferits als del primer, empor-tantsen major part de herencia.

Nosaltres, tant per aquest dupte, que ha donat lloch en nostra terra á ruidosos plets, com perque consemblant heretament coharta en alt grau la llibertat del pare, que tant bons resultats ha vingut donant y de la que tant gelós n' está lo nostre poble, creyem esser inconvenient semblant capitol, pactat moltes vegadas á espatllas de la rutina, y no vacilem en afirmar que deuria desterrarse de nostras costums.

L' amor del pare envers los fills igual intensitat deu tenir respecte als haguts de la primera que de la segona y tercera muller, y entenem que es odiosa tota preferencia forçada, quals conseqüèncias venen á matar la emulació que deu regnar sempre entre ells pera estimular la obediencia y respecte que dehuen tindrer al autor de llurs dias. Y es tant mes censurable, quan se pacta en favor de sers que encar han de naixer, y dels que se ignoran llurs circumstancias y llur comportament, aixís com també llurs cualitats y apetitut; contribuint no poch á trencar la pau y l' armonía de la familia, ab tant major motiu si un sol es lo fill hagut del primer matrimoni, puig, considerantse com pot considerarse esser ja l' hereu forsós, pren aixís alas, com vulgarment se diu, la animositat que gayre be porta sempre á la madrastra.

Se 'ns objectará que aquesta es una rêmora constant que coharta la llibertat del pare, y no neguem que aixís pot succehir si aquest es débil; empero aixó será sempre la excepció y no la regla, perque lo caràcter y 'l geni català, grat sia Deu, no están encara á tant baix nivell, y seria fer una ofensa á la nostra rassa considerarla denigrada fins al punt de faltarli lo vigor y 'l talent necessaris pera sobreposarse y triomfar de semblants obstacles.

Deixes donchs á entera llibertat y al bon criteri del pare lo triar lo fill que mes apte consideri pera ferlo depositari de l' arca sagra-

da que ab lo hereuatge li confiaren sos majors, ja que ningú com ell pot tenir més interès en conservar-la.

Lo heretament *preventiu* te per objecte, com lo mateix nom ja ho porta, prevenir una mort intestada, cridant hereus als fills naixedors, no tots junts, sinó l'un després del altre, per ordre de primogenitura y essent preferit los homes á las donas; de manera que'l que de ells more ab descendencia lilegitima que llavors ó després arribe á la edat de testar, pugades disposar lliurement de la herencia; manera de successió tant encarnada en nostas costums, que'l pare la confirma gayre bé sempre en testament.

Molt posat en ordre trobem semblant capitol, puix, desitjant evitar lo pare catalá, per repugnarli en alt grau, que lo patrimoni sia fet trossos, (y be podem assegurar que de veurho, son cor seguiria lo exemple de aquell) é ignorant al temps de fer aytal disposició, que supleix la testamentaria, las condicions de llurs naixedors fills, pera no crear odiositats, concebim esser natural donar preferencia al sexo y á la primogenitura, no perque realment dega tenir aquell mes noblesa y aquesta mes drets, sinó perque del primer fill varó es lo de qui mes aviat ne treu ajuda, y pot ans que als altres insinuarlo en la marxa y'ls negocis de la casa, salvant aixís aquesta moltes vegades de una imminent ruina al faltar en una edat prematura lo gefe de ella y fent aquell en est cas de pare á sos desvalguts germans que prou ho necessitan.

Empero, si tot aixó ho concebim rahonable y prudent, devem també dir molt alt que'l pare disposant en testament y en época en que te ja ben coneguts á tots los fills, hauria de desterrar la vella rutina de cridar casi sempre hereu al primogénit (y dihem casi sempre, perquè son molt contadas las excepcions en que aixís no ho fa) y posar mes esment en triar al fill pera continuar y perpetuar la soca principal de la familia, tenint molt en compte, abans de decidir la elecció, las virtuts, vicis y defectes de tots y cada un de ells, prenent exemple en semblant modo de obrar de la mateixa naturalesa, quan l'home intenta millorar las especies lo mateix en lo regne animal que en lo regne vegetal.

Be es veritat que de temps immemorial ve donant bons resultats, generalment parlant, la costum de que acabem de fer mérit; empero no ho es menys que si qualsevol de nostres lectors repassa ab la memoria la llista de familias parentas, amigas ó conegudas suas, no deixará de trobar tristos exemples que demostran la veritat de nostre assert, y veurá sens dupte patrimonis arruinats y casas per-

dudas per mal cap del hereu que be s'haurien salvat portant lo timó de ellas un dels fills cabalés, y tal volta fins cridant pubilla a una de las fillas. Repetits son los cassos de aquesta naturalesa que nosaltres coneixem; y tenim observat que quan en conversas familiars se esmentan, algú sol haverhi sempra que s'exclama ab la següent frase:—«¡Si'ls avis poguessen aixecar lo cap de la fossa!»—Y en efecte, si'ls avis ó'ls pares poguessen tornar y veure lo desolador quadro que a la sua vista 's presentaria, de segur que fugint de la esmentada rutina se apressurarian á esmenar lo grave error que cometeren.

Filosófica baix tots conceptes y en alt grau moralisadora trobém nosaltres la condició que tant caracteriza las succeciós catalanas de que l' hereu no puga disposar lliurement dels bens, si al morir no te l'legítima descendencia. De ella podem dir que es la pedra fonamental de la familia en nostra terra, que la obliga á perpetuarse y li dona aquell aspecte patriarcal que tan la enalteix y diferencia logrant ab la serie de fideicomisos á que la espresada condició dona lloch, á que 'ls demés fills sortits de la casa continuen lligats á ella per vincles indisolubles y los hi queden reservats drets suficients pera considerarse que segueixen formantne par, pensant que encara tenen llur sitial en la llar de la sua infancia.

Moralisadora es en efecte la esmentada condició que incita al individu á pendre estat de matrimoni y a cumplir aquell sagrat precepte que 'ns imposá lo Creador al durnos á la terra de deixar fruyt de benedicció en ella, cumplint un deber social al mateix temps. ¿Qui sab si una de las causas que influeix en la depravació de costums, que en major escala se notan en los grans centres, ahont precisament están també en decadencia las nostras costums jurídicas, se deu en part á que las disposiciones testamentarias allí se allunyan de la antiga usansa? Problema es aquest de difícil resolució y que deuria acométterlo una altra ploma millor trempada que la nostra.

Y aqui posariam punt final al present article si no tinguéssim que fernos càrrech del argument que solen presentar los detractors de nostras instruccions en nom de la ciencia moderna que 's diu *Economia*, al suposar que la serie de substitucions fideicomisarias imposadas al hereu influeixen poderosament á estancar la propietat. Cert es que aquest, no tenint ben assegurada la successió, topará ab dificultats pera enagenar las fincas; empero com aixó nos succeheix sempre y dalt havem dit ja esser freqüent que 'ls germans

aproven y ratifiquen aytals contractes, apar de que l' hereu sens lo consentiment de ells pot disposar de la sua llegítima y de la quarta trebeliànica, si 'l pare no li priva la detracció lo cual rarament succeheix, no te l' argument que 'ns ocupa l' importancia capital que aquells li donan; y en prova de aixó la práctica respon millor que nosaltres ab eloqüents fets. Consúltinse los arxius notariais y 'ls registres de la propietat, y 's veurá ben clar ab los números de la freda estadística que en Catalunya la propietat, lluny de estar amortisada, circula al igual que en las demés provincias espanyolas.

Si aquella condició fos realment un poderós obstacle pera la lliure circulació de la propietat, no faltarian de segur medis pera contrarrestar sos efectes, avuy que la imaginació de l' home tan barri-na para vèncer los obstacles que 'l pas li deturan en sa marxa constant y progresiva envers la perfecció y el progrés. Per la nostra part podèm dir que 'ls salvariam per medi de societats ó companyas de crèdit que á semblansa de las moltes que existeixen avuy dia sobre segurs en las diversas y multiplicadas ramas á que 's dedican asseguresen los resultats que poden sobrevenir per las disposicions testamentarias á conseqüencia de la mort del hereu sens descendencia. Y de pas devem manifestar, que estranyem moltíssim, dat lo caràcter especulador de nostre poble, l' esperit de lucro que l' anima y l' empleo de numerosos capitals com de algun temps en aquesta part se han esmersat per tantas associacions y empresas mercantils é industrials, que no s' haja pensat encara en fundar una companyia pera dedicarse á consemblants segurs, que tant útils foren al pays y tant grat ne sentiria la terra, apar de las infalibles ganancias que reportarian.

(Continuadé).

JAUME RAMON Y VIDALES.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Reconeixement dels alcohols.

Del cuadro que vaig presentar en lo número del dia 20 de Agost, passat he deduit las següents reaccions característiques, per reconeixer ó diferenciarse cada un dels alcohols citats

ALCOHOL DE VI — Ab lo carbonat de sosa en fret se reconeix l'

alcohol de ví, puix ab aquet reactiu dona una coloració groga mentres que en los altres alcohols no dona rés.

ALCOHOL DE GRANS.—Se reconeix aquet alcohol ab lo sulfat fèrrich sech, puix ab l' alcohol de grans no dona rés, y si color groch ab los altres. Com á vegadas lo de remolatxa no donará rés, se diferenciarn aquestos dos, en que l' àcit crómich dona un precipitat groch ab l' alcohol de grans, y precipitat blanch ab lo de remolatxa.

ALCOHOL DE MELASSA.—Lo carbonat de potassa dona una coloració groga, y no produheix rés en los altres alcohols.

ALCOHOL DE BLAT DE MORO.—Lo nitrat mercúrich dona una coloració blanquinosa ab l' alcohol de blat de moro, y rés, ab los altres. Si bé 'l vi s' enterbola, es fácil treure los dubtes que poden presentarse, recordant que l' alcohol del ví se colora en groch ab lo carbonat de sosa en fret, y no lo de blat de moro.

ALCOHOL DE BRISA.—Lo sulfuro de amonium en fret dona una reacció lletosa ab aquest alcohol, groga ab lo de patatas y ví, y rés ab los altres.

ALCOHOL DE REMOLATXA.—L' àcit crómich ab aquet alcohol dona un precipitat blanch, y ab los altres groch. Si hi ha dubte entre lo blanch y blanch groch, no hi haurá mes que tractar l' alcohol ab lo sulfuro amónich que colora en groch lo de patatas, y no lo de remolatxa y blat de moro, y ab lo nitrat de mercuri que dona una coloració blanquinosa ab l' alcohol de blat de moro, y rés ab lo de patatas y remolatxa.

ALCOHOL DE ARRÓS.—Aquet alcohol es mes difícil de reconeixer. Lo reactiu pofassa en fret dona una coloració groga, que se confon solament ab la del ví y de la melassa que també la dona groga. Se diferencian entre si, en que l' amoniach en fret no dona rés ab l' alcohol de arrós, y si colora en groch lo de ví y 'l de melassa.

ALCOHOL DE PATATA.—Lo sulfuro amónich colora solament en groch los alcohols de ví y de patata. Se diferencian entre si, en que la potassa y l' amoniach colora 'l de ví, y no 'l de patatas.

Aquestas reacciones caracteristicas que diferencian los alcohols, son referents als alcohols de ví, de brisa, de remolatxa, de patata, de grans, de blat de moro, de arrós y de melassa.

G. J. DE GUILLÉN—GARCÍA.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Bando plausible.—Ho es lo que 'l Sr. Adell, alcalde d' Ulldescona ha publicat, referent á la elaboració y venda de vins en sa jurisdicció, sentint no poderlo publicar fins al número vinent.

¡Tant de bó que tots los alcaldes sapiguessen interpretar tan bé la lley, á qual ombra s' apoya la citada disposició municipal, pera bé de sos administrats!

Blat del pais.—En lo mercat de Tremp se cotisan los blats á 6'50 pessetas.

¡Consecuencias dels tractats!

Blat extranjer —Son esperats á Tarragona pera ultims d' aquest mes y primers d' Octubre, diversos cárrechs de blat de la nova collita, procedents del mar Negre.

Invasió filoxérica.—Poch agradable es tenir que donar la noticia de que la filoxera, aqueixa terrible plaga que destrueix los ceps, ha aparegut en lo Panadés, comarca qual principal riqueza son las vinyas.

Savém que per sospitar de que hi hagués una taca filoxérica en la heretat anomenada de Llosellas, distan tres kilómetres de Gelida, s' hi constituí fa pochs dias una comissió de viticultors de Sant Sadurní y pogué convences de que, efectivament, en dita heretat s' hi trova enclavada, entre altres, una vinya de sis jornals ó mojudas plagada de dit insecte.

Las diversas probas que se feren pera convences de tan trista realitat, demostraren tota la existencia del paràssit. Tant es aixís que, á la simple vista s' observa en la majoria de las arrels dels ceps la presencia de dit insecte.

Han sigut recullidas varias arreletas, guardantlas en un pot ab esperit de ví.

La referida vinya está completament infestada de filoxeras y ab la sola inspecció ocular se nota la gran diferencia que, mústiga y escassament desarrollada, la distingeix de las immediatas que se conservan ufanas.

¡Tristos pressentiments!

VINS.

Barcelona —Han arribat á aquesta ciutat diferents especuladors en vins procedents de Vinaróz per veure si son aquí mes afortunats, donchs anaren á Tarragona oferint mostrars de la present cullita; no podent verificar cap operació á pesar dels baixos preus á que 'ls oferian, per las escassas demandas que 's reben dels mercats estranjers.

Bell-lloch.—Lo rahim blanch se paga de 10 á 12 quartos la arroba y lo negre de 3 á 3 y 1½ rals, preus á que s' efectuan la major part de las operacions en aquella privilegiada comarca vinicola.

Falset.—Regna aquí una desanimació extraordinaria sobre la paralisació tan general que observan los compradors de berema, qual fruit no té encara fixat lo preu, pero será molt mes baix que en los anys anteriors, los demés anys se notaba gran moviment de compradors, pero aquest ni sisquera n' hi ha pera extraure 'ls caldos de la cullita passada.

Reus.—Las operacions de la berema están tocant á son fi, havent superat sos resultats, en cuan á cantitat, als càlculs que s' havían fet. No podem dir altre tant de la calitat, donchs á causa de las últimas plujas hi ha algunas partidas qual forsa alcohólica ha deixat molt que desitjar.

S. Pere de Ribas.—Sembla que aquestos dias s' ha animat un poch lo mercat de vins, haventse fet algunas compres á 25 pessetas carga.

La cullita aquest any ha sigut tan sumament abundant que alguns culliters se veuhen apurats pera colocar lo such, afegintnos la persona á qui devém aquestas noticias, que la calitat de caldo cullit es superior.

Tarragona —La cullita de rahims en aquest camp es abundant en alguns punts y bastant regular en altres.

Los culliters que no elaboran directament lo vi, sino que venen lo fruyt als agabelladors, á consecuencia de la poca demanadissa y de las moltas existencias, se veuhen en la precisió de vendre 'l rahim á preus molt inferiors als que regiren l' any passat.